

Det mener Kræftens Bekæmpelse om unge og alkohol

Indholdet i dette dokument findes også på vores hjemmeside: <https://www.cancer.dk/om-os/det-mener-kræftens-bekæmpelse/alkohol-og-unge/>

Kræftens Bekæmpelse mener, at unges alkoholforbrug skal reduceres. Alkohol øger risikoen for en lang række sygdomme, herunder kræft. Alkoholvaner grundlægges i ungdommen, og danske unge drikker meget. Det bør der laves om på, og vi anbefaler fem konkrete indsatser.

Danske unge drikker for tidligt og for meget alkohol. De seneste år, er det tilmed gået den forkerte vej med 15-16 åriges alkoholvaner i Danmark – markant flere unge end tidligere drikker sig fulde hver måned¹.

I alt har 40 % af 15-16-årige danskere været fulde inden for den seneste måned, hvor gennemsnittet i Europa er 13 %². Det er vi nødt til at handle på, for alkohol øger risikoen for en lang række sygdomme, herunder kræft³⁻⁴.

Fokus på børn og unge

På kortere sigt øger alkohol risikoen for ulykker, vold og konflikter, ligesom alkohol kan nedsætte hukommelsen og indlæringsevnen^{5,6,7}. Samtidig bidrager alkohol til social ulighed i sundhed⁸. Alkoholvaner grundlægges i ungdommen. Unge, der i teenageårene har et stort forbrug af alkohol, har en større risiko for senere i livet at drikke mere end andre voksne, og en tidlig alkoholdebut øger risikoen for alkoholafhængighed senere i livet^{9,10,11}.

Politiske tiltag, der forebygger et højt forbrug af alkohol blandt danskerne, bør derfor have fokus på børn og unge.

Kun ved at ændre på de strukturelle rammer kan vi nedsætte unges alkoholforbrug og ændre alkoholkulturen for fremtidige generationer.

Kræftens Bekæmpelse anbefaler

Kræftens Bekæmpelse har fem forslag til at begrænse ungdomsdruk:

1. Hæv aldersgrænsen salg af alle typer alkohol til 18 år

Der er god evidens for, at højere aldersgrænser er forbundet med nedsat køb og forbrug af alkohol blandt unge¹². En ensartet aldersgrænse i detailhandlen vil samtidig gøre det lettere for butikkerne at overholde lovgivningen på området. Det er endvidere vist, at en aldersgrænse på 18 år for køb af alkohol er en omkostningseffektiv metode til at reducere alkoholforbruget¹³. Danmark er et af ganske få EU-lande, hvor 16-årige kan købe alkohol, hvilket er den laveste aldersgrænse i EU¹⁴.

2. Håndhæv forbuddet mod salg af alkohol til børn og unge

Håndhævelse af aldersgrænser er nødvendigt for, at lovgivning om aldersgrænser kan få den ønskede effekt¹⁵⁻¹⁶. En undersøgelse fra Alkohol & Samfund viser, at der stadig er behov for bedre kontrol og skarpere sanktioner i forhold til at håndhæve aldersgrænserne på alkoholområdet. Derfor anbefaler vi obligatorisk ID-tjek ved køb af

alkohol. Håndhævelsen kan lettes ved at få ID tjekket digitalt eller alternativt knyttet til betalingskortet.

3. Indfør minimumspriser på alkohol

Der er stærk evidens for, at prisen på alkohol har betydning for alkoholforbruget, og børn og unge er særligt prisfølsomme^{17,18,19}. Derfor er det problematisk, at alkohol siden årtusindeskiftet er blevet relativt billigere sammenlignet med andre varer²⁰. Vi anbefaler at indføre minimumspriser på alkohol, så der er en grænse for, hvor billig én genstand må være.

4. Stop markedsføring af alkohol over for børn og unge

Markedsføring af alkohol er forbundet med tidligere alkoholdebut og større alkoholforbrug blandt unge^{21,22,23}. Ifølge Markedsføringsloven er det forbudt at markedsføre alkohol rettet mod børn og unge under 18 år, men det finder alligevel sted, f.eks. på diskotekers Facebooksider. Markedsføringsloven bør derfor skærpes ved at gøre de frivillige retningslinjer, som Alkoholreklamenævnet administrerer, til lov. Samtidig anbefaler vi, at håndhævelsen af markedsføringsloven styrkes.

5. Nedsæt alkoholforbruget på ungdomsuddannelserne

Unge alkoholforbrug stiger markant, når de begynder på en ungdomsuddannelse, og hver fjerde ung mener, at alkohol fylder for meget på skolen²⁴. Det er afgørende, at ungdomsuddannelser aktivt tager stilling til, hvordan der kan skabes en sundere festkultur på skolen, hvor alkohol ikke er fokus i fællesskabet. Vi anbefaler en klar alkoholpolitik og et alkoholfrit introforløb, ingen alkohol på studieture, salg af attraktive alkoholfri øl og drinks til festerne, og ingen salg af hård spiritus.

Det anbefaler WHO og Europa-Kommissionen

WHO har identificeret **3 "best buys"** i forhold til at forebygge skadeligt forbrug af alkohol²⁵:

- 1) Nedsæt tilgængeligheden af alkohol
- 2) Begræns markedsføring
- 3) Hæv priserne

I Europa-Kommissionens Europe's Beating Cancer Plan²⁶ understreges det, at skadeligt forbrug af alkohol er en stor folkesundhedsmæssig udfordring i EU. Planen indeholder en målsætning om at nedbringe det skadelige forbrug af alkohol med mindst 10% i 2025. I den forbindelse nævnes det, at Europa-Kommissionen vil have fokus på EU lovgivningen i forhold til bl.a. afgifter på alkohol og markedsføring af alkohol over for unge.

Sådan arbejder Kræftens Bekæmpelse med unge og alkohol

Kræftens Bekæmpelse og TrykFonden startede i 2014 alkoholindsatsen 'Fuld af liv', der har til formål at udskyde unges alkoholdebut og nedsætte deres alkoholforbrug, for på sigt at reducere antallet af alkoholrelaterede kræfttilfælde. Det gør vi via en flerstrengt indsats, der involverer medie- og pressekampagner, events, undervisning, oplysning, public affairs, aktiviteter til frivillige, forskning og analyse.

Referencer

- ¹ Den Europæiske Rusmiddelundersøgelse (ESPAD) 2019. Rusmiddeladfærd blandt skoleelever i 9. klasse og udviklingen siden 1995. Udarbejdet for Sundhedsstyrelsen af: Jensen HAJ, Udesen CH, Ekholm O – alle fra Statens Institut for Folkesundhed, SDU. Sundhedsstyrelsen 2020.
- ² ESPAD Group (2020), ESPAD Report 2019: Results from the European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs, EMCDDA Joint Publications, Publications Office of the European Union, Luxembourg.
- ³ Broholm, K.: Alkohol og Helbred. Sundhedsstyrelsen, 2008.
- ⁴ IARC Working Group on Evaluation of Carcinogenic Risks to Human, Personal Habits and Indoor Combustions. Volume 100 E. A review of Human Carcinogens, International Agency for Research on Cancer, 2012.
- ⁵ Alkohol og Helbred. København. Sundhedsstyrelsen 2008.
- ⁶ Unge og alkohol. Registeranalyse af alkoholrelaterede hospitalskontakter, dødsfald samt medicinsk- og offentligt finansieret alkoholbehandling blandt 15-24 årige for perioden 2014-2018. Sundhedsdatastyrelsen, oktober 2020.
- ⁷ Hjælp din teenager – med at skabe rammer for alkohol, tobak og stoffer. Sundhedsstyrelsen, 2011.
- ⁸ Koch MB, Diderichsen F, Grønbæk M, Juel K. What is the association of smoking and alcohol use with the increase in social inequality in mortality in Denmark? A nationwide register-based study, 2015.
- ⁹ McCambridge J, McAlaney J, Rowe R. Adult consequences of late adolescent alcohol consumption: a systematic review of cohort studies. PLoSMed. 2011;8(2):e1000413.
- ¹⁰ Pitkänen, T., A. Lyyra, and L. Pulkkinen, Age of onset of drinking and the use of alcohol in adulthood: a follow-up study from age 8–42 for females and males. Addiction, 2005. 100.
- ¹¹ Grant, B.F., F.S. Stinson, and T.C. Harford, Age at onset of alcohol use and DSM-IV alcohol abuse and dependence: a 12-year follow-up. J.Subst.Abuse, 2001. 13(4): p. 493-504.
- ¹² Wagenaar AC, Toomey TL. Effects of minimum drinking age laws – Review and analyses of the literature from 1960 to 2000.
- ¹³ Holm et al., 2014, Cost-effectiveness of preventive interventions to reduce alcohol consumption in Denmark.
- ¹⁴ World Health Organization. Alcohol consumption, harm and policy response fact sheets for 30 European countries. World Health Organization 2018.
- ¹⁵ Babor et al., 2010, Alcohol: no ordinary commodity.
- ¹⁶ European Commission, 2013, Eyes on ages – a research on alcohol age limit policies in European Member States. Legislation, enforcement and research, s. 12.
- ¹⁷ Babor et al., 2010, Alcohol: no ordinary commodity.
- ¹⁸ Matineau et al., 2013, Population-level interventions to reduce alcohol-related harm: an overview of systematic reviews.
- ¹⁹ WHO 2020, Alcohol pricing in the WHO European Region. Update report on the evidence and recommended policy actions.
- ²⁰ Egen beregning, foretaget ud fra Danmarks Statistik (www.statistikbanken.dk), forbrugerprisindeks.

²¹ Anderson et al., 2009, Impact of alcohol advertising and media exposure on adolescent alcohol use.

²² Smith & Foxcroft, 2009, The effect of alcohol advertising, marketing and portrayal on drinking behavior in young people

²³ Babor et al., 2010, Alcohol: No ordinary commodity.

²⁴ Meyer MKH, Lundgaard PB, Zachariasen E & Christensen ASP. Unges alkoholvaner 2019. Kræftens Bekæmpelse 2020.

²⁵ Global status report on alcohol and health 2018. Geneva: World Health Organization; 2018.

²⁶ European Commission. Communication from the Commission to the European Parliament and the Council. Europe's beating cancer plan. Brussels 2021.